

3874 R 1983

Menjünk „**GAMBRINUS**” éttermébe
Sebestyén VII. Erzsébet-körút 29
Esténként brassól Kozák Gábor muzsikál

TÉLIKERT

Fővárosi Orfeum U. 12-M. TELEFON: 147-24

Cseremenyasszony

nagy operett-előadás

Varieté rész. Rulph Stone, Eders, Vay &
Comp, 2 Adams Kezdete 8 órákor

FŐVÁROSI ORFEUM

Budapest, VI., Nagymező-utca 17. szám
Igazgató: Keleti és Ribner. Telefon 3-17

2 Loris, gimnasztikai egyveleg

Mister Galambos, késkivánatra a Dollár-
szél. Bohózat. Schenk. Prolongálva.
Bélyárfás új műsorral. Előadás 6-kor kezdődik

Ne Nem Soha!

sem vásárolunk máshol

hangszert,

mint a szakértőnél

„HANGSZER OTTHON”

Fekete Mihály

master-nél

Budapest, József-körút 9. sz.

Öz összes hangszerek, gramofonok és hangszeresek a legnagyobb választékban.

NEMZETI (ROYAL) ORFEUM
VII., ERZSÉBET-KÖRÚT 31. SZ.

Minden esti és délutáni elő-
adásokon a kitűnő juniusi műsor

**DIANA
DUDER**

OLIVOLIOLIOLIOLI

Aki „**Az Ember**”-re
egész évre előfizet,
ingyen kapja

”AZ EMBER”

eddig megjelent
összes számait

APOLLÓ-KABARÉ

A nagyszerű új műsor!

Híradás kezdete 6 órákor.
Csupa és váromag délután fél 8
órákor mérőkélt helyjára előadás
teljes esti műsorral.

33. szám

Budapest 1919

Junius 19

AZ EMBER

GÖNDÖR FERENC POLITIKAI HETILAPJA

Mit csinálnak

IV. KÁROLY

**VÁZSONYI
WINDISCHGRÄTZ
ANDRÁSSY**

és a többi ellenforradalmá:ok
Svájcban?

Most már aztán legyen egység

Irta: Göndör Ferenc

**Leleplezés Bécs
bujdosó magyarjairól**

Rossz a színházak műsora

Irta: Diószeghy Tibor

**Alszaktszervezet a Lichthof-
ben**

Betiltották az Infanterist-et!

Cikk a szovjet-ülésről stb. stb.

Egy szám ára 2 koponya

4 209

HALLÓ!

HALLÓ!

Kinek van használt hanglemeze?

HALLÓ!

HALLÓ!

Régi vagy törött hanglemezeket, míg az anyagihiány tart, legmegasabb áron vesz

WÄGNER

HANGSZER-NAGYÁRUHÁZA

a világhírű „Favorite” hanglemezyár főraktára
Budapest, VIII., József-körut 15. sz.

Óvás! Figyeljen a „WÄGNER” névre, hogy máshoz be ne tévedjen!

Árjegyzék ingyen!

Árjegyzék ingyen!

AZ EMBER

*Most már aztán
tegyen egység!*

A proletárdiktatura kikiáltása ó a a szocialista párt megartotta első kongresszusát, amikor is a munkások abban a helyzetben voltak, hogy vallomást tegyenek arról: vajjon helyeslik-e magát a kormányzási formát, a proletárdiktatura álláspontján akarnak-e megmaradni és hogy vélekednek arról, ami idáig történt és mi történjen ezután. A munkásság a maga képviselői útján megnyilatkozott és döntött. A döntés úgy szólt, hogy a szocialista-kommunista munkások magyarországi párja igenis hűségesen kitart a proletárdiktura ura mellett és minden erejével kész megvédelmezni a munkásság hatalmát. Ez a lényeg, mert hiszen ezzel kijelölte a munkásság azt az utat, amelyen sziklaszilárdan akar előrehaladni. Ez az út pedig a proletariátus diktaturájának az útja. A kongresszus döntése után senkinek sincsen joga többé habozni vagy jobbra nézni, mert hiszen a munkásság már határozott. A kongresszusnak elvégre joga lett volna a proletárdiktatura ellen dönteni, ha a munkásság többsége akarta volna, akkor a kongresszus kimondhatta volna, hogy visszaér a szociáldemokrácia alapjára és szakítván a proletárdiktatura módszerével, parlamen-

táris eszközökkel, a burzsua demokrácia útján igyekszik megvalósítani a szocializmust.

Ez nem történt meg, sőt nemcsak ez nem történt meg, hanem az történt, hogy a kongresszuson egyetlen hang sem emelkedett a proletárdiktatura ellen, ezt egybehangzóan mindenki az egyedül elképzelhető úkén: elfogadta és magáévá tette és vita csak a módszerek alkalmazása lekinté ében volt. Itt azután tulnyomóan nagy pártja volt annak a felfogásnak, amely szembe fordult az ok nélküli kegyetlenkedés politikájával és bizonyos fokú mérsékletet és kieméletet követelt. Ez a felfogás jutott érvényre a pártvezetőség megválasztásánál is. A volt szociáldemokrata párt többségben levő tagjai azonban igen helyesen meghozták azt az áldozatot a pártegységnek, hogy lemondtak a többségi jogról. Nem lehet lekicsinyelni az áldozat nagyságát, melyet ezzel a tényekkel az egykori szociáldemokrata párt tagjai meghoztak és bizonyosra vehető, hogy a volt kommunista párt méltányolni is fogja ezt a messze-menő előzékenységet és a maga részéről is meghoz minden áldozatot a proletáregység érdekében. Ma már, amikor maga a proletariátus egyhangulag ráállott a diktatura alapjára, amikor tehát közös programja és közös neve van az egész magyar munkásságnak,

akkor valóban nincs hatalmasabb előfeltétele a teljes sikernek, mint az őszintén és becsületesen érlemezett egység. Ezért az egységért minden áldozatot meg kell hozni és aki a mai időkben zavarná ezt az egységet, az valóban és komolyan — ellenforradalmár. A pártkongresszuson történtek például mutatnak a volt kommunista párt legtulzabb és legszélsőbb tagjai számára is, akik a multban nagyon könnyen és nagyon gyakran és igen-igen könnyelműen süntették rá az ellenforradalmár jelzőt mindenkire, aki nem volt feltétlenül egy véleményen velük. Így a párton belül meglehetősen elkoptatott és lejártatott szó az ellenforradalmár jelző és valóban csak az érdemi megkomolyan és akkor nyer súlyt és tartalmat, ha a jövőben valaki meg akarja bolygatni a pártégyeséget. A volt szociáldemokrata párt tagjai a nagy és szent ügy szolgálalában lemondottak a többségi jog érvényesítéséről, mert átérezték, hogy mit jelent ma az egység. Hisszük, hogy ezt a szocialistakommunis' a munkások magyarsz'ági pártjának minden vezére és minden közkatonája mélyen átérzi és személyi szempontok teljes felértékelével minden proletárérőt, akaratot, e'zántságot és harc'éségét odaállítunk a kapitalizmus végleges elpusztításának és a munkássz'tály teljes felszabadításának hűségess szolgálá'ába.

Göndör Ferenc.

Mit csinálnak a svájci ellenforradalmárok?

A svájci magyar ellenforradalmárok száma az utóbbi időben megcsappant. Bécs lett a hazájuk. Az aradi kormány'ak'ít'ás híre csallá át Ausztriába őket, siettek a sejtett jó konjunkturára. A svájci ellenforradalmárok azonban svájci korukban nem voltak veszedelmek. Konkolyhíntők, hazugságyár'tók, de az entente soha sem állott velük komolyan szóba. Amikor a magyar kommunista forradalom híre Bernbe érkezett, öröminnepet ültek, hogy Károlyi megbukott s a bolsevik-kormány jött, mert azt hitték, hogy a magyar bolsevizmus csak pár napig él s máris öltött az ő órájuk.

1. *Andrássy* Gyula interjúat adott a párisi „Journal”-nak, mint aggódo hazafi és azt vallotta, csak őrege'se tá'ja vissza, hogy a demarkációs vonalon kardot ne kössön hazája védelmére. Most Bécsben set'enkedik. Mikor Bébe jött, megtört volt és sovány, föl-fölkínálkozott, de senkinek sem kellett. Intimusai azt mondják, hogy sirt és kesergett a haza sorsán. A honfiba azonban meg nem örölte. Most fűrgén jár'kál a bécsi Ringen.

2. *Windischgrätz*, akit a svájci sajtó is burgonyaherecnek (Prince des pommes de terra) nevez, most is Bernben él. Ő „aktív” ellenforradalmár. agít'li, nyilatkozik és sajtó-kampányokat rendez a szovjet Magyar'szág ellen. A franciákat folyvást arra kérte, hogy csak 2000 franciát kü'djének Budapest ellen, azzal leverik az egész zsidó bolsevik bandát. Az ő sajtóiródája (Agence Central) designálta a májusi nehéz napokban Vázsonyi Vilmost magyar miniszterelnöknek. A személye és viselkedése Svájcnak

s Nyugatnak ellenszenves. Tök-fikónak tartják. A multkoriban a párisi l'illustration munkatársa Habsburg Károly látogatására men'vén, a burgonyaherecget is utbaejtette Bernben. Körülbelül ezeket írta róla a lapjában: Windischgrätz a Schwiizerhof halljában fogadott estélyi ruhában. Azt mondják, hogy nagylábon éi és szereti az éjjeli életet. Beszélgetésünk alatt is két hölgy várakozott rá, türelmetlenül mutogattak az óra lapjára, ezzel je'ezve, hogy e'k'nek a színházból. A hereg a magyar bolsevizmust nem lartja komoly'nak. Küldemény pár ezer franciát, — mondotta — s ezzel leverjük a kommunizmust. Amibez a francia újságíró a következő megjegyzést fűzi: „A bolsevik Oroszországból menekült orosz nagy urakról ugyanilyeneket hallottam. Csodálatos, ezek az urak azt hiszik, a francia katona vére csak arra való, hogy nekik visszaszerezze elkobzott földjüket és kastélyaikat, Windischgrätz körül egész sereg magyar nyűz'evog. Ci-devant grókok, bárók, ci-devant gazdag zsidók, egy öreg Pálffy (volt vatikáni követünk a boldogult jó idő'kben), egy Ifjú Pálffy, stb., stb. Titkára Rába ur. a felhájtó, ő vezeli elő a külföldi újságírókat, akiknek a burgonyaherec interjúkat szokott adni. A Windischgrätz-grupphoz tartozik:

3. *égy Durugy* nevezetű magyar, akit még a külügyminisztérium mint megbízható propagandagistát ajánlott a külföldi magyarok figyelmébe. Durugy ur a Székely Nemzeti Tanács kiküldötte volt s még Károlyi alatt azzal kezdte szereplését, hogy beült a berni Bellevue halljában a Windischgrätz asztalához. Azóta ott is ragadt. Monokijával az ellenforradalom szent ügyét szolgálja. Különbén spicli, sokat utiz-

gat svájci engedelmel Bécs és Bern között, ő figyelmezteti a svájciakat a „gyanus” magyarokra. A szovjet-kormány egyik küldöttjének letartóztatása az ő följelentésére történt.

Svájcban tartózkodók

4. *Vázsonyi Vilmos* ő kegyelmessége is felesleges és fiával. Ezidő'szerint Montreaux-ben él. A véletlennek gunya, hogy éppen a *Mirabeau*-ról elke-reztem a szö'v'óban lakik. Tépi a száját és szidja a magyar katonákat, amiért feladták az olasz frontot. Különbén svájci tartózkodását baj fenyegeti: el-fogyott a pénze.

5. *Habsburg Károly* május közepén a francia Svájcba költözött át, Nyon mellé a pranguisi kastélyba. Valamikor Bonaparte Jeromos lakott ott a genfi tó partján. Habsburg Károlyék népszerúsége így gest: A kastély környékét svájci katonák őrzik. Az udvarba szabad bemenete senkinek sincs. Az élelmiszerszállítók egy hátsó kapunál adják át csomagjaikat. A polgári sajtó rokonszenvesse igyekszik tenni párisi parancsra a volt királyi párt, sajnálkozna, amiért Ausztriában koptaltak, a szocialista sajtó azonban folyton támadja miattuk a kormányt. Mikor megérkeztek Nyonba, tüntetés volt ellenük: Habsburg Károlyékat ki-fűtö'lték.

A volt király különbén nem érintkezik régi hiveivel, sem a magyarokkal. Csöndben ül és vár...

• Két makacs várakozó van: Vilmos (Vázsonyi) és Károly (Habsburg).

Az ellenforradalomnak két újságírója is működik kint:

6. *Henry Schmidt* a „Neue Züricher Zeitung”-ban már minden hazugságot elmondott a magyar bolsevizmusról. Az ellenforradalomnak ő a legszemtelenebb kalandora, amit a *Berner Tag-*

wacht s a zürichi Volksrecht is megállapították róla. Főfoglalkozása: csempész. Sok magyar ékszert szállított át rekvirálás elől a svájci határon.

7. Orbók Attila besugó lett odakint. A svájci hatóságokat azzal ültette föl, hogy a szovjet-kormány elkobzott ékszerekkel csinál a svájci munkásság között bolszeviki-propagandát, ékszerket oszt szét, hogy a proletárokat kommunizmusra szólítsa.

Ilyen a svájci „ellenforradalom” keresztmetszete. Áll-politikusok, áll-király és áll-hirlapírók csinálják.

Böblni György

ALAPOSAN ELBANTAK a Ma című vicclappal és híres gárdájával a socialista párt kongresszusán. A munkások egymásután emelkedtek föl és mondták el lesújtó véleményüket a Ma íróiről, költőiről, festőiről és plakatmázolóiról. A munkásság tudni és hallani sem akar a maistákról és a kormányzótanács hivatalos nézetét amely teljesen fedí a munkásság álláspontját. Kun Béla elvtárs klasszikus tömörséggel úgy fejezte ki, hogy a *Ma* irodalma a burzsoairodalom dekadenciája. Szóval végeztek a kongresszuson ezzel a sajtóságos nyomatvánnyal, amelynek semmi joga sincs saját magát a kommunizmus és a szocializmus zászlóhordozójaként fölteni és valóban csak zajos derültséget kelt, amikor a munkásságról és a proletáriátus elismert költőiről a lenézés gunvos hangján beszél. *Az Ember* számára jóleső elégtételt a pártkongresszus marasztaló ítétele, mert hiszen mi vittük célba legelőször ezeket a lárms és toakodó rébuszszerszököket és nem szivesen hivatkozunk rá, hogy bennünket ezért az akciónéért is ért némi kis hivatalos üldözés. Nem baj, kibírtuk, túléltük és a maistákat mégis csak leráncigáltuk önön piederzatlájukról. A munkásság és Kun Béla

elvtárs ítélete után azonban sehogy sem tudjuk megérteni, hogy tulajdonképen ki tenyészette, pártolta és protezsztálta az egész hivatalos apparátussal ezeket a kedves örülteket?

Lewinié

Lewiniét agyonlőtték a Noske brigantjai. A tisztú zászlóaljak, az alldeutsch diáktaecskók, a német bankárok, junkerek zsoldosai rettentő vérfürjöt rendeztek Münchenben és bár bár dühünknek, galád vérszomjuknak áldozatul esett a kedves, a finom, a nemes Lewinié, drága elvtársunk. A német burzsoázia mintha tudatosan dolgoznék azon, hogy bebizonyítsa azt, hogy a fehér terror, az ellenforradalom brutális, kegyetlen, vérszomjas még azokkal szemben is, akik az irgalmat, elnézést, megértést, könyörülethez prédikáltak a burzsoáziával szemben. Lewinié ezek közé tartozott. Mérsékelt volt, irgalmat és enyhéséget hirdető. A diktatura zordságában is meg akarta őrizni a humanitás genfi konvencióit és a müncheni ellenforradalom a burzsoázia fehér gárdái agyonlőtték. Ebből könnyű lenne levonni azt a következtetést, hogy a diktaturának lehát kegyetlennek, kíméletlennek, irgalmatlannak kell lenni. Én nem ezt a következtetést vonom le belőle, hanem azt, hogy az uralkodó osztállyá szervekedett proletáriátus külön, emberségesebb, nemesebb, mint a burzsoázia. Különb, emberségesebb, nemesebb a történelmi diale-

tikájánál fogva, történelmi hivatásánál fogva és ez olyan tény, amelyen nem lehet, nem is kell változtatni, mert ez is adott, meglevő, történelmi tény.

Lewinié Oroszországban született, német állampolgár lett, végnyomorgta a porosz militarizmus kaszárnyáit, hivatalait, gyakorótereit és mint egy árvizsgáló-bizottság tagja, belelőtt a kiuzsorázás, csalás, spekuláció boszorkánykönyvéibe. Ült börtönben, üldözték, gyötörték, kilökték a frontra, de forradalmi lelkesedése, lendülete csak acélosabb lett a börtönöl, üldözéstől. A munkásmozgalom legszűkebb, legforradalmibb szalmán állott, je látta a borzalmas nehézségeket, a rettentő akadályokat, a szenvedések kálváriáját, amelveken át a forradalom útja vezet. Tragikus, kinos lelki harcokat vívott önmagával és nehéz vívódások után azt sikollotta oda a bajor proletáriátusnak, hogy várjon, várjon a diktatura kikéllálásával, mert — így mondta — „a proletáriátus legalább rótezei még nem értek a diktatúrára és Ba'oroszrag egvedül nem tudja elartorni forradalmát, csak akkor, ha az egész biroda omra áterterjed a forradalom lángra.”

Ilyen harcokon, ilyen nehéz, kinos tépelődéseken, belső tusákon mehet át mostanában amaz Adler Frigyes, aki a forradalmi cselekvés embere, fanatikus a szocializmusnak, de — jaj! — tudja tudja és látva látja, hogy görögnyvós az ut, roppant örvények, szakadékok szegélyezik. Ilyen tusákban érlődött Lewinié és a forradalom átrohat rajta is; a Tanácsköztársaságot, a diktatúrát létrehozta Münchenben a tömegek forró sóvárgása. Mert a tömeg nem székeptikus, a tömeg ösztönösen, hipnotizáltnan, a történelmi

kényszerűség vaskorbácsa alatt megy, rohan történelmi hivatása felé. És Lewinié látta, hogy a bajor Tanácsbatalom ingo, roppant veszedelmek fenyegetik, fojtoztatja a fehér ellenforradalom, látva látta, hogy a diktatura menthetlenül zuhan az örvény, a szakadék felé.

Ekkor állt oda Lewinié a sülyedő hajó kormányrudjához. Tudva tudta, hogy mindennek vége. Tudva tudta, hogy bukás, pusztulás, halál szegzi az útját. De — mondotta — „most arról van már szó, hogy becsülettel haljunk meg” és odaállt meghalni. A müncheni diktatúrának legnagyobb, legkülfönb hőse volt, mert nem a győzelem, hanem a bukás tudatában állt az éltre. És bár tudta, hogy őt a halál várja, irgalmat, könyörületet hirdetett. És meghalt. A börtöne udvarán agyonlőtték a nemes, a drága, a martír Lewiniét, Lewint, aki viccesebb, elszántabb volt, nem tudta utolézni az ellenforradalom boszuja, a fehér terror dühe.

Lewin átmentette az életét új forradalmakba, új eszelekvésbe, de Lewinié nem ment el, a helyén maradt, hogy halálával, vérelével pecsételje meg hitét a forradalmi szocializmusban, a proletáriátus történelmi hivatásában, a diktaturában.

Berlin munkássága sztrájkba lépett, a német proletáriátus felhőrdült Lewinié halálának hírére. Becsülettel halt meg és a halálával is a forradalmat szolgálta.

Magyar Lajos.

A bécsi Eldorádó

— Három hét a volt császárvárosban —

Sok mindenért irigylehettük Bécsét, amióta összeláncolt vele bennünket a közös balsors, de hogy valaha is jöhet olyan idő, amikor a budapesti ember azért irigylje a bécsit, mert ott lehet jól enni és inni, ezt a lokálpatriotizmustól még-ugy túlfutott bécsi *spisz* se hitte volna soha. Csoda dolgokat suttoztak az emberek az öreg ex-Kaiserstadtról, megtették tejjel, mézzel folyó Kanánnak, ahol az ántánt tele marokkal szórja áldását és nemes bőkezűséggel gondoskodik mindenről és mindenkiről. A gyomrukát szeretők ételeiért, a gyenge ílegűek nyugalmáért, a reakciócsok konzervatív voltaért küldik vágyakozással telt sóhajait a bécsi a boldogság hona felé.

Háromheti wieni tartózkodás után a helyszínen szerzett tapasztalataim alapján megkísérlem, hogy a Budapest — Wien és Wien — Budapest közt közlekedő lánckereskedők fantázia-gimnasztikái és az *önszáműzőtelek* hazacsempészelt leveleinek tendenciózus hazugságai helyett tárgyilagos tudósítást közöljek Bécsről, odamennékül honfitársaink Absteigkvartierjéről is írtredektek vágyai netovábbjáról.

Hosszu újságírói pályám alatt sokat és sokszor utaztam hivatalos kiküldetésben ekcellenciás miniszterekkel, de népbiztos elvtársakkal ezuttal először volt alkalmam uton lenni s így nem volna teljes a beszámoló, ha nem emlékeznék meg rövidesen az utazás külsőségeiről.

Őszintán megvallom, hogy amikor megtudtam, hogy népbiztosokkal fogok utazni, lelki zsemeim előtt megjelenek a miniszteri szalonkocsik, ezek a minden jóval és kényelemmel berende-

zett utazási alkalmatosságok és erősen biztam benne, hogy az *egyformák vagyunk emberek* korszakában hely jut számomra is a népbiztosnak biztosan kijáró szép termes kocsiában.

És itt ért az első csalódás.

A Józsefvárosi pályaudvarról indult a vonat, mely állott jó csomó teherkocsiból, melyhez oda volt csatolva egy erősen lestrapált közönséges kocszi I. és II. oszt. fülkékkel és ebben foglalt helyet a Bécsbe kiküldött bizottság.

A népbiztosok közönséges halandókként kuporogtak egész éjjel a párnázatlan kupékban, csak úgy, mint más halandók, akiket utra visz a dolguk.

Semmi fogadtatás, semmi ceremónia, egyfóрма kényelmetlenség, semmi kiváltságos kényelem.

Emberek, akiknek módjuk és jozu van rá, hogy kényelmet biztosítsanak a maguk számára ily hosszú utazásnál, nem élnek sem a móddal, sem a joggal, utaznak miként más utások és szoronganak mint más szorongó.

Aki mostanában utazik, az velem együtt átérzi, hogy in van ebben az egyszerűségben valami imponáló, valami megnyugtató, valami zsep.

Utások rajtuk kívül nem voltak, csak közvetlenül az indulás előtt szállott föl a vonatra egy sűrűn lefátyolozott hölgy egy Budapesten időző külföldi misszió egyik előkelő tagjának kíséretében.

Királyhidán a személy- és podgyászvizsgálatnál találkoztunk újból az érdekes párral. A hölgy most is sűrűn le volt fátyolozva és olaszul felelt a hozzá intézett kérdésekre.

Bruckban, immáron osztrák földön, ugyancsak az utlevél- és podgyászvizsgálatnál találkoztunk velük, de itt már

a hölgy nem volt lefátyolozva, de még mindig az olasz nyelvel bíbelődött.

És itt egy nagyon kedves jelenet játszódott le. Az osztrák határrendőrségi tiszt németül beszélt, a fátalos hölgy meg olaszul s így nem sokra mentek.

Egyszerre csak kivált közülünk *Hausser* népbiztos-helyettes, aki már régebben fixirozta az olasz hölgyet és udvariasan eléje állva, magyar nyelven szól hozzám:

— Báróné, most már osztrák fölön van s így fölösleges, hogy az olasz nyelvel vesződjön, melyet különben is gyengén beszélt. Tessék csak egész nyugodtan németül beszélni, mert most már akár el is árulhatja ennek az osztrák stázsamesternek, hogy ön nem X. márkíné, hanem *madarassi Beck Gyuláné, Hatvani Lili*...

Tabló!

A báróné üldözött vadként, hamis utlevéllel utazott egy külföldi diplomata védő szárnyai alatt, holott nem üldözötte senki és semmi ok nem volt arra, hogy ne rendes utlevéllel jusson Bécsbe.

Igy azonban regényesebb volt a dolog és tagadhatatlanul jobban megfelelt a kedves és tehetséges báróné regényességre való hajlamosságának.

Bécs. A dalok városában (Stad der Lieder) dőcögött velünk a pótgummiterekű és rosszszagú pótbenzines autó. Óráig jártunk szállodáról szállodára, míg egyenként el tudtunk helyezkedni az idegenektől tulzsufolt városban. Az idegenek tulnyomórése magyar. A viszonyokkal ismerősök állítják, hogy ezidőszereint *negyed millió magyar lakik Bécsben*. A belvárosi szállodák szobáinak kilenc-tizedrészt magyarok foglalják le. És a magyar emigránsok száma napról-napra emelkedik. Kül-

nösen sokan jönnek, mióta szigorított határáz van. A szigorított határáz úgy látszik, nagy vonzerőt gyakorol az emigránsokra.

És Opernring és a Kärtnering közötti korzón viszontlátnak a magyar arisztokráciát, a magyar bankokráciát, a régi képviselőházat és miként a közjog megkívánja, vele kapcsolatban régi főrendiházat.

A sétáló mágánások, bankárok és politikusok kiegészíti a magyar aranyifjuság bécsi kirendeltsége, de nem hiányzik a korzóról egy valamire való pesti sliferi sem.

„Menekült vagyok!” kiáltással ront be a legutóbb magyar Bécsbe és egymást kitérítik túl rémesnél rémesebb élményeik előadásával. Hogy ojhazza az utolsó pillanatban szabadult a hóhér bárdja alól, úgy ásta ki magát a börtönből ötes falai közül, ez csak a legtermészetesebb valami, de ez még mind kismiska ahhoz az ezernyi vesztélyhez képest, amelyekkel dacolva és megküzdve jutott át a határon.

Ritka példány, akinek utelírásában ne szerepe ne néhány tucat rosszul irányzott lövés, melyet a határőrség küldött utána. A Lajtán való átúszás, a rozsdaféskben való barangolás, az erdőokban való bolyongás, az éhség és kimerültsé, mind-mind szerepel az *álmenekültek* előadásában. A mostanában Bécsbe özönlött magyarok kilencven százaléka ámenekült, akikről csak Bécsben tudjuk meg, hogy eddig is a vi gáron voltak. A kulyta sem ismerle őket Budapesten, de mind úgy állítják be magukat, mintha *Szamuclégnék* speciálisan rájuk fájtt volna a foga és egész komolyan állítják, hogy *Kun Béla* pályadíjjal tüzött ki a fejükre.

Igy lesz *Niemand és társai*ból poli-

tikai menekült a Lajtán tul. Akácfalat helyett veük van tele a város, ők lepik el a hotelek halljait, ott látod őket mindenütt és mindenkor.

Napközben az ujjonnan érkezett patikát fogják, este pedig frakkosan és szmokingosan megjelennek a műtőkban. Ezek tudnak csak aztán sirva vigadni. Ők vigadnak és rendszeren a pincérek sirnak.

Abszolú semmittevők, akik semmit sem csinálnak, még ellenforradalmat sem, de azért egy-egy gondosan elejtett szavakkal sejtetik veled, hogy rendkívül fontos politikai misszióval vannak megbízva és csak a kedvezőbb időjárást várják. Másik részük nagyon szidja az otthoniakat és abszolút rossz néven veszik tőlük, hogy még nem lövették halomra magukat a latin eskormány megbuktatására és az ő diadalmas hazatérhetésük érdekében.

Ezeknél a nagyon is átlátszó senkiknél, akikbe belebotlasz megérkezésed után való első sétánál, sokkal érdekesebbek az áhítonfutó! győzött hazafiak. Az utóbbi idők politikai társnyezőknek idemenkült gárdája, akik komoly léptekkel és komor arccal röjgák a Kaernterstrasse aszfaltját.

(Folytatjuk.)

AZ EMBER ÉLETE. Andrejev Leonid a legutolsó fajszyu írók közé tartozik. Határozott, kemény, erős, reng a föld alatta, nem mozog a felületeken, feltűrt ingujjal nyul az élethez, mint az operatőr, amikor műtétet végez. Nem hazudik még a szénség kedvéért sem, nem tesz koncessziókat a szimpadnak: szüntesza irodalom az, amit ad. Taposlni kell, hogy Az ember élete színrekerülhetett Pesten, hogy részünk lehetett ennek a nagyserző orosz írónak szimbólikus játékában. Peer Gyntet sem értették eleinte, ezt sem fogják sokan érteni és élvezni tudni. (Még sok kritikus sem.) A Magyar Színház előadása elég jó volt.

Rossz a színházak műsora

1.

Hogy mikor volt jó? Soha. A háboru előtt se, amikor legfeljebb jobb volt, mint az átkozott ötföldi esztendő alatt. Mert ekkor érte el tetőfokát a színházi üzletpolitika, ekkor állította fel világrekordjait a színházi konjunktúra-lovaglás, ekkor virágzott a legsemérmelenebbül a színházi limonádé-kultusz, ekkor produkálta legmegdöbbentőbb silányságu, gyári uton előállított diszpeldányait a színházi vakcatermelés, ekkor termelte az emberi butaság átlagos színvonalától is lefelé gravitáló főreműveit a színházi gennyprodukción; ez volt az a sötét korszaka a magyar színműirodalomnak, mikor nem mertem premierré menni, mert mindig attól féltem, hogy lelovóm azt a magát címeres ökörmek telttel elszánt gazembert, aki a bemutatott színműjüdjonságot egy becselteni pilatában összeokádta és elég arcátlan, hogy az agyalágyult publikum tapsai által slágerre bélyegzett köpöcsészertartalomért függönyeltilti megjelenésével a sikert személyesen is beinkasszálja; ez volt az a piszok korszaka a magyar színműirodalomnak, mikor a tömeglélektan egyik alapvető tanításának — hogy a tömeg szellemi nivója egyenlő a tömeget alkotó egyedek közül a legkorlátoltabbnak szellemi nivójával — kissé egvodalu pszichológiai képzettségről tanuskodó megszivleléséből állott a szingaz-

gatói tudomány és jobb ügyhöz méltó buzgalommal merült ki a közönség ostobaságára való tényleg holtbiztos eredményű spekulációban; ez volt az a fájdalmas korszaka a magyar színműirodalomnak, melyet csak azzal lehet mélfőképén megsérteni, ha konstátálom, hogy a Bakonyi-Martos cég operéttlibrettói irodalmi színvonalat képviseltek a drámai műfajok terén előállított termékekhez képest; ez volt az a kiábrándítóan szomorú korszak, melyben a világot jelentő deszkák számomra csak undort és emelyegést jelentettek. Amikor betegesen jöttem ki a színházból és amikor a különböző előadások, melyekre már visszaemlékezni se akarok, minden alkalommal versenyt provokáltak, inzu!áltak, pofonváltak és szembeköptek és amikor mindezekért soha, de soha nem kaptam elégtételt azzal, hogy egy tisztességes és jó darabot bemutatnak volna a kedvemért és a hozzám hasonló szellemi nyomorgók kedvéért.

Pedig erre vágytam, erre vártam, ezt szerettem volna kapni: irodalmat a színházban, megalkuvásmentes művészetet.

Akkor ez utópia volt, a javából.

2.

Ma nem az. Ma irodalmi becsü szindarabokat adnak a színházakban. És megint nem vagyok megelégedve. Pedig olyan darabokat adnak, amiket rég szerettem volna látni, de sohasem volt módomban

megnézni, mert a direktor urak szerrint nem volt üzlet a színrerohatásuk. Most nincsenek ilyen wertheimkassza-izü kulturszempontok, a színház ma nem profitálni, hanem nevelni akar. De az a baj, hogy csak akar. Megmarad a szándéknál és nem jut tovább.

Képtelenül egyszerű ellenőrizni, hogy ez így van: csak el kell menni egy színházba, végignézni és végighallgatni nemcsak az előadást, hanem a közönséget is. A publikum viselkedéséből és az egytáján nem titkolt, sőt nyíltan hangzottatott nézetekből, nyilatkozatokból, véleményekből a hajnali rózsaszínű világosabban megállapítható, hogy a mai proletárközönségre a most bemutatott darabok nincsenek és nem is lehetnek semmiféle — legkevésbébe nevelő — hatással, egyszerűen: mert nem értik, mert nem nekikvaló.

A színházból megint nem jövek ki elégedetten; egyrészt mert engem bánt az és minden illuziómat elrontja, hogy a közönség végigkacagja Gorkij drámáját, „Az éjjeli menedékhely”-et, különös tekintettel a legtragikusabb jelenetekre; másrészt az sem hagy hidegen, hogy a színházaknak a nagy tömegek előtt vált megnyitása nem éri el célját: a kultura terjesztését.

3.

Szó sincs arról, hogy a mai proletár-közönség rosszabb volna az eddiginél. Ennek éppen az ellenkezője igaz. Az ugynevezett hadipublikumnál utolsóbb, silányabb,

éretlenebb, olcsó-érzelgősségtől megmélyezettebb, finomságok-megértésére-képtelenebb, vagy egyszerűen-durvább társaságot alig lehet elképzelni s ha lehet is, az nem a mostani. Az a proletárközönség, amelyik ma megtölti a színházakat, nem ilyen, ellenkezőleg: egyenkint és tömegben *nincs még elrontva*. Naiv, de nem rosszízűsű, kritikátlan, de nem divatmajmóló, nem érti Gerhardt Hauptmann-t, de nem imádjá Drégely Gábert sem. Szűz.

azonban ez lenne az igazi, az ideális közönség? Ugyebár, *még* nem? Akik azt írják, hogy igen, azok vagy lelkesedésükben tévednek, vagy pedig a proletárság diszkrétében, kötelességüknek érzik tévedni. Holott nem egészen mindegy, hogy ez a megállapítás átmeny-e a köztudatba. Mert ha ez lenne az igazság, akkor a színházak mostani műsora jól lenne — bár jobban is lehetne — összeállítva. És hogy belássuk, vagy ami fontosabb, hogy az ugynevezett illetékes tényezők is belássák, hogy a színházak műsora *rossz, mert céljának nem megfelelő*, ahhoz okvetlenül szükséges az ellenkező — egyébként abszolút nem sértő — igazság felismerése: ez a romlatlan proletárközönség *még*, nem jó. Még semmilyen. Még kialakulatlan puha massa, amelyből jót is lehet gyurni és rosszat is. De gyurni kell, dolgozni kell vele, nevelni.

És itt jutunk el a dolog lényegéhez: ezt a nevelő munkát nem lehet elintéztetnek tekinteni azzal,

hogy a közönségnek fejéhez adjuk Gorkij, Hauptmann, Maeterlinck darabjait. Ezek nem is érdeklék a mai *kezdő-publikumot*, magasak neki, nem érti, ami nagyon természetes is, mert hiszen jól tudjuk, hogy az eddigi kulturviszonyok következtében *hiányzik hozzá minden előképzettsége*.

Mást kell adni a mai közönségnek. (*Nem Balázs Béla drámáira célok*.) Hogy mit? A színházi ügyeknek egyik imént említett intézője egy interjúban kifejtette, hogy a mai közönséget csak a *komoly* művek érdeklik. Hát ez az. Ez tudniillik a legszedítőbb tévedés. A mai infantilis közönséget a színházban tisztára *csak az érdekli, amin nevelni lehet* s mint-hogy ilyet nem kap, a *nevetséges elemet keresi* — mert kívánja — ott is, ahol az csak félreértések árán található. Amiből nemcsak az következik, hogy mindenütt végigkacagja a legdrámaibb részleteket, hanem az is, hogy ezt felhasználva olyan irodalmi becsű, de azért a világrt sem unalmas darabokat kell adni neki, amelyeknek nevelhet. Könnyű vigjátékokat. A nevelést nem lehet a végén kezdeni, a fokozatos haladásra itt is szükség van és az eredmény nem is fog elmaradni.

Igy rendbe lehet hozni a dolgot, ebben az esetben a közönség nem fogja viszházi szórakozását összehasonlítani a királysínházi-val az utóbbi javára és meg fog végre szünni a már szinte kitarthatatlan szabotázs a színeszk ré-

széről, akiket ma a megne-méréts teljesen elkedvellelit. Az ugynevezett komoly művek számára pedig elég, ha egy színházat fenntartanak. Ott van például a Nemzeti Színház, amé'nyek ugy is ez a hivatalosa és amelyben a legutóbb bemutatott ragyogóan kiváló ujdonságok után lehet remélni, hogy még Strindberg is színrekerülhet, ha jobbkat fog írni . . .

Diószeghy Tibor.

LENGYEL TANÁR UR. A szovjet létfőlésén egy magas, szemvéges fiatalember állott föl az elnöki emelvényre és kétórás előadást tartott a pénzről. Levetkőztette mezelenre, apróra morzsolta és ösztövére soványította a bálványt, amely uralkodott a kapitalista társadalom fölött és korlátlanul korrámvzott. Az elménkben és gondolkozásunkban megfogatta a pénzt, aminek minden szókását, forgását, tulajdonságát ugy ismeri, mint nagyon kevesen. Es ugy elmagyarázta, ugy felfedte előtünk, hogy mindnyájan tisztában lettünk a dolog természetével. Két óráig az iskolában éreztük magunkat, ahol Lengyel tanár ur alaposan megmagyarázta a leckét, ugy, hogy ne kelljen utána magolni, hanem mindjárt meg is tanulja az ember. A két óras. országos nyilvánosságú leckeorát mindnyávan abban a tudatban haevtük ott, hogy okosabbak, felvilágosodottabbak lettünk. Lengyel tanár urról, aki a tanító primitív és célravezető módszerével minden szónoki mesterkedés nélkül a legjobbb sikert aratta, megálapítottuk, hogy egyik legkülönb embere a tanácsköztársaságának Lengyel tanár ur két óra alatt arról győzte meg a hallgatóit, hogy el kellett jönni az új rendszernek, amely a tehetséges embereket a nekik való helyre juttatja.

Szovjet

„Ezer esztendővel ezelőtt ment át Magyarország a köztulajdon rendszérére a magántulajdon utjára, s most ezer esztendő után visszatérünk a köztulajdonhoz. Ó, ha tudnátok, milyen keveset tégiltotak az ország uralmon levő osztályai ez alatt az ezer esztendő alatt az ország alkotmányán, ha tudnátok, milyen siváran nyitották meg a zsilipeket. Most mi elvégezzük ezt helytettük és behozzuk az ország kormányzásáha minj a dolgozókat.” Ezeket mondta Garbai Sándor a szovjetek tanácskozásán megnyitó ünnepi ülésén, s másnap elfoglalták helyeiket a munkástanácsok kiüldöttei a régi országházban, amit most a szovjetek palotájának neveznek.

Késégtelen, hogy a nagy cifra ház, amelyben minden márvány és arany, ahol hús fotelke várnak a lankadóra, idegenül fogadta a kemény koponyákat és vasmunkás elvtársaink harsány hangjait, s a fevidéki bányszokat, akik nem vonulnak vissza bizalmas és titkos megbeszélésre, de odabenn az ülésteremben harsányan hangoztatják, amit a mások érdekében szükségesnek tartanak. Nincsenek kegyelmes arák és hivatos humoristák s Mikszáth folyosói romantikája kétségtelenül és végérvényesen kiszerveit az utóbbi három nap a. Óreg parlamenti rókák, mindert szomorodott szivell konstatálhatják és bölcsen megállapíthatják önmagukban, hogy mindezekről most már egyáltalán nem lehet írni.

Pedig lehet, csak látni kell, hogy mit. Hogy a magyarság robusztus őserceje, amelyet ezer esztendőn át ócsmányul ledugaszoltak, mint szabadul fel néhány köböt, kifaragott szó nyomában. Csak látni kellene, hogy itt

mindenki a hile, a meggyőződése szerint nyilatkozik meg, csak látni kellene, hogy most mindenki mögött ez-ke-re és tizezrek állanak, csak látni kellene, hogy a kijelentések mélyén mil-lió megannyagotott élet lappang. Csak látni kellene, hogy itt minden igaz és álcarnélküli, * hogy itt minden valódi és nincs egy szó, ami lárvába öltözött. Hát miért volt szebb akkor, amikor ezekben az üléstermekben mindenki hazudott, amikor a folyosókon minden pillanatban más lopta meg az országot. Miért volt szebb akkor, mondjátok, miért? (sz. j.)

AZ ÚJSÁGIRÓK SZAKSZERVEZETE ELNÖKEKNEK, GÖNDÖR FERENC-nek Budapest. Egy szakszervezet tagja sem vagyok, azon a jogcimen fordulok önök-höz, hogy 25 évig az Otthon rendes tagja voltam és hogy egyszer újságíró, írő és színpadi szerző is voltam. *Igazolni akarom* magam. hogy nem gyávasságból menekültem ma egy hete, mert hitvány, pimasz, piszok ember, ki a legnagyobb véssegy pillanatában hazájt elhagyja. *Ennem minden állásomból kidobtak* (nem is a kormány parancsára — a rajtuk elősködők tették, egy szakszervezet tagja sem lehettem, a hus- és kénvérvérrel is megvonták tőlem — gyermekeimöl. Nem volt más választásom — menekültem. Konjunktúra-hazafi nem akartam lenni, sem ászocialista, sem állkomma-nista — d semmiféle párti sem. *Az én magam dolgom* és nem *politizálni*. Nem adom Wien-ben az „ámenekülttel”, sem nem adtam ki magam *szusz-nak*, mint azt itt sok bonfittársam teszi. Lel-keim mélyéből megvetem azokat az itt csavargó magyar bujdosókat, akik szemérmelenül folytatják az árdrágítást és határon való csempészetet. Ezen néhányk-milát szígvélnem kell magam azon, ami valaha minden büszkeségem volt, hogy *magyar országok* Istenem, de irigylem önöket, akik otthon lehetnek, mert önök a valódi hősök. *Ne ítéljenek el* s ha szükséges lesz, vegyék oltalmukba két kis fiamat s tanítsák meg nagy kórátkonk versének e gyönyörű utolsó két sorát:

*Aládon vagy verjen sors keze.
Itt élned hatnod kell —
Örök hálával
Wien. június hó. Feld Mátyás.*

Infanterist

Ez a címe annak a versnek, amelyet *Göndör Ferenc*, az *Az Ember* szerkesztője még az imperialista háboru dü-höngése közepette írt és amely ez-ellen a háboru ellen lázít, amikor fősorolja a szerencsétlen infan-teristnek, a közlegénynek szörnyű szenvedéseit. Ez a vers néhány eszten-dővel ezelőt megjelent a *Népszava* hasábjain és megzenésítve énekelte azt *Német Juliska*, az Apolló-kabaré mű-vésznoje, akinek gyönyörű előadása-ban viharos hatása volt az Infanterist-nek. Az Apolló-kabaré legújabb műso-rán ismét megjelent az Infanterist és Német Juliska megrázó erejű előadása nyomán megint fölviharzott a hatás. Megmozdultak azonban a közönségben kívül álló lényezők is: állítólag a köz-oktatásügyi népbizottság rendelkezé-re megmozdult a rég nem látott rendőri cenzura, ami ugy jelentkezett, hogy va-laki megjelent az Apolló-kabarében és hivatkozva a népbiztosi rendeletre, be-tiltotta az *Infanterist éneklését*.

Az nem is olyan pontos, hogy kicsit drasztikus formák között állították be a hivatalos körök a verset, maga a cenzura ilyen méretű tobródása a fontos és a sajnálatos. Nyilvánvaló, hogy az Infanterist nem a pro'etárok fegyveres osztályharca ellen lázít, ha-nem lázít az *imperialista* háboru ellen és amikor a közlegény borzasztó szemvedéseiről ír, annak a régi, szerencsét-len egyerenruhába hujtatott infanterist-nak a kálváriáját írja, aki az imperia-lista háboru minden részvétre érde-me mártírja volt és sehogysam az az öntudatos proletár, aki ma háborut visel a kapitalizmus és az imperializ-mus ellen. A vörös katona az nem Infanterist, az valami egészen más, ezt tudhatnák a közoktatásügyi nép-

biztosságon éppen úgy, mint minden-nemű rendőri cenzurán, az infanterist mint olyan ebben az országban meg-szűnt létezni és ennek a nem létező, vö dogtalan vértalanunk a szenvedése-ről zong a Göndör Ferenc verse. Miért kellett hát ezt betiltani?

FRANYÓ. Zoltánnak hívják Fran-nyót és a pesti piacon a *moral insza-niti* világjainokaként szerepel. Eppen azért a legnagyobb igazságtalanság, hogy mi a multkor szemére vetették *Franyó Zoltánnak*, hogy az ő sógora *Schmidt Henrik*, akit ő vezetett be a pesti sajtóba, *5000 korona öszergeti pénzt csalt ki Szovjetmagyarország kasszájából* azért, hogy Svájcból tudósításokat küld a Tavírtai Irodának és azóta, hogy ezt a pénzt elemelte, állandóan piszkolja külföldi lapokban a Tanácsköztársasá-got. Igaza van Franyónak, hogy nem szép dolog tőlnük, amiért ráolvassuk ezt - az apró kis csirkefogást és ő való-ban nem felelhet a Schmidt Henrik ügyéért. *Van neki magának is bőven, miért felelni, akad neki is elég ügye*. Nem arra gondo'unk, hogy a háboruban *tiszti csillagokat tűzött ki, amikor pedig nem volt tiszti*, nem is arra, hogy olyan *vitészégi érmekek* jelent meg Pesten Franyó ur, amelyeket *sóhasem kapott meg*, ezért az apró kis szélhámossgá-ért csak a régi bornírt militárizmus áll-dózhette. Nem is a *sajtóhadiszállás liquidálása* című tanulságos kis történet jár mind a fejünkben és igazán eszünk ágában sincs a *Diner-Dénes József* föl-vételt *ezrek sorsa után* érdeklődni. sőt még a szegény, néhai tébolydába *zaratolt Gráf Sándor* tragikus történe-tén sem akarunk most elmerengeni.

Hogy milyen pénzből alapította meg Schmidt Henrik élelmes sógora kisdéd pesti lapját, és hogy *mi-lyen forrásokból táplálkozik a Fran-nyóországnam*, mindmégig, ez sem fontos. Nem fontos az a sok minden egyéb sem ami Franyó mestert leno-dás alakká teszi Pesten. Csak egy do-log helviten. Az helytelen, hogy Fran-vó Zoltán fénves nappal, egész ko-molyan leírja ezt a szót, hogy *etika*. Hát ez nem helyes.

Feljegyzések a vasárnapi ülésről

Az elnöki emelvényről Bokányi elv-társ vitatkozik a szókkal, akinek replikái nem tetszhettek neki, mert rázza sórényes fejét valami egész sa-játéagos, mondhatni négyüülési gráciá-ival. A szónok a napirend tizenharma-dik paragrafusá elen harcol, az elnök tillakozik, hogy az elnöknek intézmé-nyesen biztosított joga legyen a szót egy felszólalótól megvonnai. A kikül-döttek nem ismerik a beszélő Somogyi elvtársat, nem is figyelnek rá, nem is értik, mit beszél, csak azt látják, hogy már *többször felszólalt és hogy nem viedki*. Eltenszenvelt halgatják a fej-tegetéseit. Az elnöknek ez kapóra jön, ezen a ponton nem szivesen látja a vilá-t, azért gyorsan szavazást rendel el. Somogyi persze leszavazák.

Nem könnyű itt elnöklőni, csupa idegen arc, csupa ismeretlen ember. Kis szigetnek néhol: két-három népbiz-tos. Kunfi az elnöki emelvény előtt éppen kifélt tart a terem közepén egy pad szélen Garbai könyököl, mel'te Rónai Zoltán agitálással és örökös irattáskájával — bármennyire is nem megítéltéle e hasonlat — egyenesen Balogh Jenőre emlékeztet. Mint egy elemista úgy tartja fel a kezét, még rázogátja is, hogy az elnök jobban észrevegye, mert ki akar igazítani egy felszólalót, aki azt állította, hogy az indíványozónak nincs joga az illetek-bizottsági ülésen résztvenni. Rónai megmagyarázza, hogy ez tévedés, mert igenis van joga. Azzal leül. A felszó-laló is leül, látszik rajta, hogy *meg van nyugtatva*.

Somogyi megint felszólal. Nagy zaj-ban próbálja megindokolni, hogy a vita bezárását kössék legalább ötven tag indíványához. Ö az egyetlen ko-moly ellenzék, elkeseredetten támadja az ügyrendi javaslatot, olyankor mond, hogy „*tegapadabb parlament* költüre emlékeztet . . .” Nincs szerencseje, nyílt eltenszenvelt halgatják. Egyik túrelmetlen elvtárs közbeszél, hogy „*ne mindig csak egy beszéljen.*”

A következő pontnál Somogyi ismét szót kér. Bokányi, mint egy méges tanító rákiabál: „Somogyi! Tessék eljönni és előre szót kérni!” Somogyi előtárs nyugodtan felel: „Ott van már régen, irásban.” Nem lehet ő ilyen könnyen elintézni. Elmondja a monddokáját, az elnök fölésszi a kérdést: szavazásra. A jegyző olvasni kezdi a következő pontot, ezalatt Somogyi fölkel helyéről és egy cédulával az elnök elé megy. Szólarás jelezték egy későbbi ponthoz.

Mások is megpróbálkoznak egy-egy hozzászólással az ügyrendhez. Egy vidéki elnökek tiltakozik az ellen, hogy az elnöknek joga legyen egy tanácsot tegot esetleg karhatalommal is kivézteni.

Szavazás után változatosság kedvéért Somogyi szóal fel és az interpellációra adandó válasz terminusának megállapítását kéri. Megint igazza van, de megint nem hallgatják meg türelmesen. Közbekiállásokkal zavarják, direkt csufolják: „igaza van tanító bácsi!” Alig ül le, valaki beszélni kezd. Senki se tudja kicsoada, az elnök legkevesébbé. Pedig látszik rá, hogy szeretné tudni. A gyorsírók igaztalan szaladgálnak ketrecükben, a jegyzői nyugatják, hogy ki beszél? Szóke előtárs, a gyorsíróda vezetője egy női kiküldöttől próbálja kitudni a beszélő nevét. Végre Komor bácsi fölérdöz utra indul a padosorok közt, de minthogy senki sem ismeri a szónokot, egyenesen odamegy hozzá és megkérdi, hogy hívják? A főlészáló, aki közben leült, mert végleg lehurrogott, megszujja a nevét, amit Komor gyorsan följegyez.

Közben véget ér az ügyrendi vita és a jegyző egy hosszú iratot kezd olvasni. Senki se figyel oda, általános beszélgetés indul meg. Kun Béla megjelenik a terem közepén, Agoston Péterrel vált néhány szót, majd a mellé ülő Rónai Zoltánnal beszél. Alapári egyik ajtón kimegy, a másikon bejön.

Nincs olyan hosszú jegyzői felolvasás, aminek egyszer vége ne lenne. Bokányi veszi át utána a szót és felolvasa a különböző bizottságok taja. A vidéki kiküldöttek keveseli

a vidékieket a bizottságokban és folyton zsupnak: „Videkieket! Videkieket!” Az elnök, hogy ezl kikerülje, a vidékiek nevét hangsúlyozva olvassa. A külügyi bizottság névsoránál mégis keveselik a vidékieket, mire Bokányi megnyugtatólag kijelenti: „Ja, ez külpolitika!” Ez hat.

Az alkotmányozó bizottság névsorát az elnök szavazásra bocsátja. Mindenki melette szavaz, ellene csak Guttmann Henrik. Uglátszik aludt, mert később, amikor a szünet után Bokányi még-egyszer fölolvasta a már megválasztott listát, újból szavazást kért. Lehet, hogy még mindig aludt.

Szünet után nem is történt egyéb. Bokányi bereszkézte az ülést, mire a tanácsstagok kivonultak a teremből, csak a földmunkásszövetség tagjai maradtak ott, kiket egy borováltképű elvtárs főlészálított, hogy várának. Ezzel katonaurahus cegléd földmunkás már előre morogott, hogy valaki *borovált arcot* meri őket összehívni, alig várta, hogy a külön értekezlet megkezdődött. Végre az összehívó borovált egy padra állva hozzákezdett szónoklatához: „Az! Tapaszaljuk, hogy a vidékiek érdekeit senki sem képviseli...” Időig jutott, mert a ceglédi elvtárs, aki csak erre várt, elkezdett kiabálni: „En is vagyok olyan vidéki, mint maga, de az én érdekeim képviselve vannak, mert magam képviselem. Maga is azért van ill, hogy képviselje a vidék érdekeit, hát akkor mit akar?”

VIDEKEN VOLTAM és láttam a forradalom új rózsáit, a falut, a tanyát, a földeket, ahol komoly magyar emberek dolgoznak. A szabotizás, a városi aknamunkások kétségbeesett tárlálmánya ismeretlen, idegen ízt, ahol a munka a levegő, az élet az ur. Minden pirosan ég a naptól és pirosan él a szivektől a magyar pusztákon, amelyek teljesen megváltoztak. Kirugzás kodott ellenforradalmárok, akik mindig a parasztra szoktak hivatkozni, elkedve és rökönnyödötten látnak, hogy a magyar föld nép milyen sérvény és öntudatos tan tud maának dolgozni. O. hogy családok a honfiai, akik a parasztot úgy képzeltek és úgy szeret-

ték, hogy mögötte korbáccsal áll a kasznár és pányvával a pandur. Mi azt a parasztot szeretjük, aki szabadon, rablanc és eseléditörvény nélkül törí az urat, azt a parasztot, amely megváltoztatta maga körül a világot, de ő maga nem változott, mert már azelőtt is érett és jogigényes volt a szabadságra. Minden megváltozott most odakünn, csak az öreg természet nem, amely adalítón sugározta magából az akciókat. Lajosmizsén kinétem a vonatból; egy nő állott az állomáson szalmaszín selymruhában. A kebelére három szál piapas piroslott, mint hula lázmó sárga buzatáblán egy színes pillangó.

Osztyaladagolás

Az Ember legutóbbi számban Gendör elvtárs elmélkedik az A. és B. jelzésű élmiszerezvegy igazgatatlanságról: Levegy szabad e kérdéshez olyan megjegyzést fűzni, melyekről eddig tudtommal sem a sajtóban, sem a szóbeli tárgyalásokon szó nem volt.

Kétségtelen és nem vitatott tény az, hogy a fizikai és különösen a *nehézből fizikai munkát végző* munkások igénye lehet arra, hogy ő jobban táplálkozzék, különösen pedig arra, hogy bizonyos élmiszerekből, hus, zsír, kenyér, nagyobb adagokat kapjon. Ez nem újítás, mert hiszen a háborús évek alatt, ez ügy a külföldön, mint Magyarországon általános szokássá lett.

A mostani újítás azonban nem azt jelenti, illetve nem azt jelenti, hanem — mint Gendör elvtárs helyesen rámutatott, — azt is, hogy a fizikai munkás családtagjai is *többet* vagy *biztosabban* megkapják az élmiszereket, mint más munkástársak. Már pedig valószínű, hogy a hivatalnoknak vagy más alkalmazottnak vagy a szabónak a gyermekei egy olyan étvágyra lehetnek mint a kohómunkás gyermekei. Miért volna tehát *büntetendő* a gyermek azzal, hogy atyja nem vasunkás, hanem cipész vagy tisztviselő? Hoeg az A. és B. jegy között isen elég lényeges különbséget akarnak tenni, akár a mennyiség, akár az elosztás bizottsága tekintetében, legjobban igazolja, hogy példái az orvosokat az A. osztályba soroltak holott egészen bizonyos, hogy az a fizeszerkalmazott, aki akár az Általános Fogv. Szövetkezettel, akár másutt van alkalmazásban, inkább végez fizikai munkát a liszt-

zsákok ide-odaváló emelésével, az egész napi 20—25 kiló lisztek kimérésével és pakolásával, mint az orvos. De valószínűleg az orvosokat nem akarták elkicsoritni, a hivatalnokok és egyéb alkalmazottak elkeseredésével pedig nem sokat törődnek ott, ahol ez az „eszme” megszületett.

Égészen bizonyosra veszem, hogy ez az eszme ebben a formájában nem szocialista agyában született meg. Vasmelvelési népbürokrata, ott a Közélet-mezési Népbizottságnál, mert van elég közöltök, ezzel akart talán önmagának elismerést szerezni és annivra fénvesnek találtak az ideát, hogy nagyobb tanácskozások nélkül életbe is akarták léptetni. Amikor a kérdés az ötszáz bizottsághoz került, már a nyomtatványok, sőt az összeírások is kész voltak, kényszerűségeből is rámondták az Ament. (Magam is kivánsai vagyok, hogy a fizikai munkásokból kiválasztott hivatalnoktársaim A vagy B osztályba kerültek-e? A *létszám* igazság szerint a B-be tartoznak, mert most hivatalnokok, — tehát *büntetik* őket azért, mert előzőleg *jutalmazták* munkásságukért.)

Most térék rá annak a megállapítására, amit előzőleg már jeleztem, hogy ugyanis az A. és B. osztályba való sorozás egy oly kértelen állapotot teremt, amire a tervköz nem is számítottak. Előáll ugyanis a a helyzet, hogy az A. osztályba sorozott családtagjai, felnőt családtagjai olyanok, akik B. osztályba tartoznának. Nem egy fizikai munkás van, akinek fia vagy leánya hivatalnok, alkalmazott, stb. Ezek most a családif A. jegye alapján, mindnyájan az A. osztályba kerülnek. Ugyanigy előfordul ennek ellentéte is. Sok alkalmazott és kishivatalnok van, akinek fia vagy leánya vagy felesége fizikai munkás, ezen családtagok atyja B. jegye alapján a B. osztályba kerülnek, dacára annak, hogy ők maguk fizikai munkások. Hát nem sokkal egyszerűbb, igazságosabb és helyesebb az, ha kimondjuk, hogy minden fizikai munkás pótlójeyt kap *saját személyére nézve*? ... Meglehetne érteni, ha a fizikai munkások kétszeres, a nagyvonalú fizikai munkások háromszoros adagot is kapnak, de azt nem lehet józan észszel megérteni, hogy miért büntették a családtagokat vagy miért jutalmazták a családtagokat? ... Felésgyem fodrászó, fizikai munkás, a háztartási munkásnóm pláne fizikai munkás, ennek dacára automa-

7. 1884

tiце a B osztályba kerülnek. A szomszédos dom vilanyserelő, a felesége a háztartást vezeti vagy gépiróns s az A. osztályba kerül. Helyes ez?

Soha, egyetlen egy szellemi munkásnak sem jutott eszébe, hogy elégedetlenekekéj amiatt, mert a nehéz fizikai munkát végző munkás pótjévet kapott. De különböget tenni a szellemi munkás (aki sokszor épp úgy fizikai munkásnak is volna nevezhető) és a fizikai munkás családja között, ezt még sem lehet valami zseniális megoldásnak tekinteni.

A meglevő élelmiszert is be lehet úgy osztani, hogy a **nehézebb munkát végző többet kapjon**, de ezzel fölösleges volt az emberek tízezreit elkieseríteni. Hány fizikai munkás van vagy lehet munka nélkül, ezek bizonyára nem tartanak igazosnak, ha ők több élelmiszert kapnának, mint azok a munkások, akik nem nehéz munkát végeznek ugyan, de mégis munkában vannak.

Deák Miksa.

Még egyszer Békefi!

Fájdalmasan illuziórontó és elkieserítő, hogy mégis muszáj még egyszer beszélnünk arról a notórius, gsz áhirlapíró-zsarárolóról, aki a pestmegyei munkástanácsban ma is még fennen szónokol, indítványokat tesz, a primhegedűt játssza, nyilatkozik és komolyan megrágalmazhat tisztességes embereket. Azt hittük, hogy elég, ha felvilágosítjuk a tájékozatlan vezetőket, hogy ez a Békefi, azonos azzal a pesti szélműs zarárolóval, aki az egykori uságközlések és hivatalos okiratok tanúsága szerint a Yes porcellán-pudertől és Schwarz Abrahamtól Ivánka Imréig mindenkitől pénzt zsarolt, akinek egész élete a burzsoázársadalom való élőkésben telt el. A kapitalista világnak ezt a legsötétebb sajtóparazitáját, a Korzbács című zsarolási objektum szerkesztőjét még szóhoz engedik, komolyan meghallgatják s tűrük, hogy kockázat nélkül piszkolódásait nyilvános fórumokon éppen azok ellen a korrekt újságírók ellen intézze, akik harcos becsületben dolgoztak itt mindig és for-

radalmárok voltak a sajtóban már akkor, mikor még itt nyoma sem volt a forradalomnak. Mit szóljunk ehhez? Kétségbe kellene esni a tanácsköztársaság vezetőségének szellemén, hogy ilyen jögerősen elítélt, börtöntöltékek-alakok, ilyen kalandor szélműsöket továbbra is szerepet játszhatnak, de tudjuk, hogy Békefi „pozícióját” csupán azok próbálják még ideig-óráig meghosszabbítani, akik neki — nem keressük miért. — jóbarátai, a **hadservezésztől és a lipótvárosi bankdirektor, aki ma szintén magas állást tölt be. S amikor ilyen emberek vannak vezetőállásokban a proletárdiktatura idején, mi csodálkozni való van azon, hogy a birtokunkban levő névsor szerint a népbiztonságokon és egyéb fontos bizalmi helyeken egész sereg áhirlapíró és más legkétebb alak hemzseg. A kérdés csupán az: akare végre a tanácsköztársaság vezetősége rendet teremteni, ki-söpörni ezt a tömétélen szemetet a proletárium hivatalaiból. — vagy pedig azt akarja, hogy megfogytokozzék a hitünk, a lelkesedésünk, a mindent átfogó szeretetünk az epedve és küzdve várt szocialista világ építőivel szemben? El akarják, hogy a Békefiék tovább grasszáljanak a fórumon és igazuk legyen az ellenforradalmároknak, akik derűsen gnyolódnak azon, hogy a burzsoázársadalom minden erkölcsi sálakja most felszínre juthatott? Szeretjük hinni, hogy inkább elkerülök tölnék a Békefiék listáját és megisztíttják tőlük a proletáriumot, amelynek igazi prole-tármiváló, tisztessége, becsülete kompromittálatlansága a tanácsköztársaság minden meggyőződéses hívének mindenek felett szent.**

Róbert Oszkár.

Az Ember előfizetési ára: egy évre 96 korona, félve 48 korona, negyedévre 24 korona. Egyes szám ára 2 korona. Megjelenik minden csütörtökön hal-nalban

Alszervezet a Lichthofban

Az Ember legutóbbi száma nagyon helyesen megszabhatta a törést az alszervezetek fölött. Minthogy nemcsak az az alszervezet ismeretes, amelyet „Az Ember” leleplezett s igen sok semmirevaló naplopó használta föl az emberek hiszékenységét s féltését a maga kicsiny üzleti számára, az alábbiakban még néhány ilyen alszervezetre mutatunk rá s a legtipikusabbnak működését részletesen ismerleljük.

Nagyon érdekes volna például tudni, hogy mit csinál a „Piaci Árusok Szakszervezet”, amelyet egy Klmgir alapított, s amelybe néhány ezer kofát sikerült becsalni. Hol van ennek a szervezetnek (?) a vagyona és milyen volt a működése. Hogy itt van a „Kisbirtokosok és Földbérők Szakszervezet”, amely szintén több ezer tagot számlál.

Mindzeknél még aljasabb működést fejt ki a „Házi Tanítók és Nevelők Országos Szövetsége” néven működő alszervezet, mert míg a többi csak megfélemlített földbérők és háborús uszórán kihízlalt kofák pénzét szedi el, addig ez a lelkiismeretlen emberek által vezetett Szövetség a legszerencsétlenebb pártiakat, a nyelvmestereket és nevelőket csalja tőrbe.

A Nefejejs u. 4. sz. ház emeletének egyik egyszobás lichthofra nyíló lak-számban működik ez a szervezet. Alapítója egy Chrenkó nevű állatállam magánítélviselő és egy dr. Nagy László nevű facér jogász, aki még nem régen egészen más laborban harcolt a Székelyföld felszabadításáért. Ezek ketten összeálltak s elhatározták, hogy 63 megszervezik a nevelőket és nyelvmestereket. Öles plákiatokat ragasztottak ki minden jóit állásnéklái szerény, ügyes fiatal beosztású esetére listáztat. Tudták ugyan jól, hogy mindez nem áll meglikuban megnyelőitani, mert a Szakszervezeti Tanács formálisan kiadta őket s megmagyarázta, hogy a

nyelvtanítók szakszervezte a Városi Alkalmazottak Szövetségének Magintanítók Szakszözlálya, de ilyen esékely-ségekkel ők nem bíróték, főnek-fának hirdették, hogy elismerdük foyalmatban van s ami a fő, vigan szelelték be tovább is a tagdíjakat. A szegény szerencsétlen, nagyöbrüst idegen pártiak, akik hallottak valamit, hogy mindenkinek kell egy szervezethez tartozni, különben nem kap élelmiszert, gyöyet, nem vásárolhat, ijedttükben csak úgy dőltek a szervezetbe s vitték a gyomrukól megvont állereket. Mit tudtak alszervevek, hogy ez az Egyesült alszervezet, a hibzizalmi ezeket a „sárga” kártyákat nem fogadja el azakszervezet igazolvány gyánál.

Csakhamar több mint 1800 tagja lett a Szövetségnek, minden taggal azonnal fizetettek 10 korona beírásai, s legalább három havi (15 koronát) tagdíjat, de igen sok azoknak a száma, akik hat hónapot, sőt az egész évet kifizették. Azonkívül minden tagnak adtak egy gyűjtővet, hogy ismerdül körében gyűjtsön adományokat az egyesült javára.

A V. A. O. Sz. „Magántanítók Szakszözlálynak” igen nagy fölvilágosító munkájába került, amíg a szerencsétlen pártiak egy részét felvilágosította, hogy felszerveztek őket s egy öncelök szolgált magánszövetség karmái közé kerültek. A felszervezett tagok, valamint a V. A. O. Sz. már meglette a feljelentést, sajnos a mai napig még semmi sem történt, s az alszervezet tovább szedő áldozatait!

Köveleljük, hogy ezt az obkurus szervezetet azonnal zárják be és vagonyát s az irrományokat foglalják le. Nem lehet még most is írni, hogy egyes emberek, mások felszervezésből csináljanak maguknak megbőthési

Tótor Zsigmond.

Felölös szerkesztő: Gondör Ferenc
Helyettes szerkesztő: Diószeghy Tibor
Kiadóhivatal vezetője: Hooznay Aladár

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
V. Szalay-utca 2. félem. (Országház-ter.)
Telefon: Szerkesztőség: J. 5661
Kiadóhivatal: 26-87.